

BLED

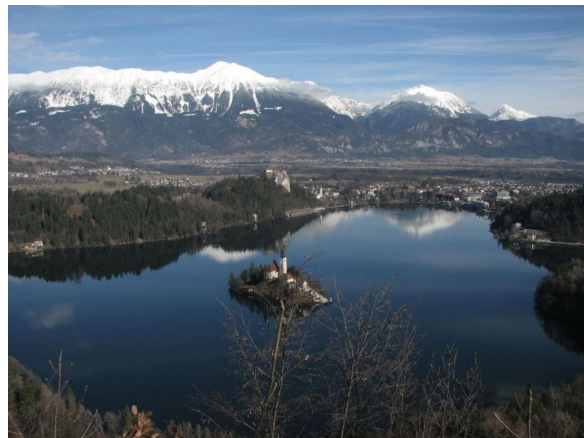
Přibližně před 14 tisíci lety roztával Bohinjský ledovec. Svým pohybem vyhloubil údolí, které mj. dalo vzniknout Bledskému jezeru, a zanechal za sebou vyvýšeninu v podobě ostrova.

Bledské jezero

Jezero nyní pokrývá plochu 144 ha, avšak původně bylo daleko. Voda se v létě ohřeje na příjemných 25° C, během zim s dlouhými mrazy, které jsme bohužel už několik let nezažili, zamrzá.

Nádherně vypadající jezero trpí znečištěním způsobeným malým průtokem vody, masovým turistickým ruchem, rybařením, resp. přikrmováním ryb, umělými hnojivy a v minulosti také nevyřešenou infrastrukturou odpadních vod. Situaci pomáhá řešit přívod čisté prokysličené vody z bystřiny Radovna, odčerpávání na dně usazeného bahna a sanace kanalizace. Zlepšení kvality vody dokazuje mj. opětovná přítomnost škeble rybníčné a raka potočního. Největšími obyvateli jezera jsou sumci. Dále tu žije štika, kapr, kterého Slovinci nejedí, okoun, pstruh, plotice, amur bílý, bolen, jelec tloušť, candát, lín a nepůvodní perlín zlatý. Bledské jezero čelí invazi nepůvodního mlže slávičky mnohotvárné.

Před rozvojem turistického ruchu jezero obklopovala pole a pastviny.



Typický obrázek Bledu s ostrovem, hradem a Karavankami v pozadí.

Ostrov

Archeologické nálezy svědčí o přítomnosti člověka na ostrově již v mladší době kamenné. Původní svatyně pohanské bohyně lásky Živy se s příchodem křesťanství postupně proměnila ve zděný barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie který pochází z roku 1698. Návštěvníky láká na **zachovalé fresky z 15. století**, ale pozornost na sebe poutá i samostatně stojící zvonice s **kouzelným zvonom**, který údajně **splní každé přání**. Nejvíce stavebních zásahů zažil ostrov v 17. století, z tohoto období pochází také proslulé jižní schodiště s 99 schody. Na pobřeží se nachází kaplička Matky Boží Lurdské, součástí ostrova i **slovanský hřbitov z 9. století** a **Proboštův dům**, který se nachází hned vedle kostela. Na ostrově najdete také **kavárnu**.

A jak se sem dopravit? Na ostrov vás **zaveze tradiční pletna** – stylové dřevěné plavidlo podobné gondole, nebo můžete využít linkovou loď či si půjčit vlastní veslici

99 schodů ke kostelu na ostrově.



Převoznictví

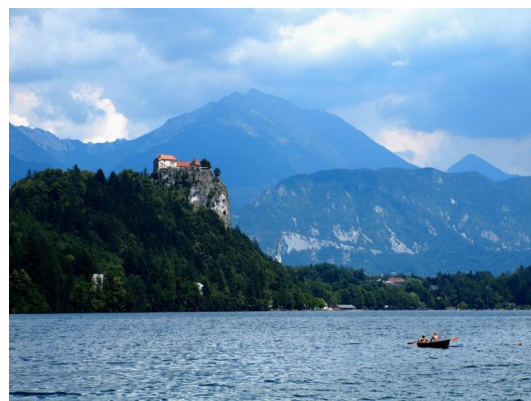
K převozu na ostrov slouží dřevěné plavidlo pletna, jehož existenci v období feudalizmu potvrzují zápisky v církevních knihách. Chudší sedláci z vesnice Mlino ležící na jižním břehu Bledského jezera neměli dost půdy k pokrytí odvodu desátek. Svou povinnost vůči vrchnosti tedy plnili bezplatným převozem poutníků na ostrov na pletnách. V období vlády Marie Terezie se z povinnosti stalo právo. Tradice převozu poutníků (turistů) na ostrov se dědí z otce na syna v rámci rodu.

Pletna



Bledský hrad

Hrad stojící na 130metrové vyvýšenině imponuje především svou pozicí. Na základě darovací listiny, dle které celou oblast daroval v roce 1004 císař Jindřich II. brixenskému biskupství a kterou r. 1011 výslovně rozšířil ještě o Bledský hrad, vynesl tzv. Bledský kout z historické bezvýznamnosti. Na základě tohoto prvního písemného důkazu své existence je Bledský hrad pokládán za nejstarší hrad Slovinska.



Otevírací doba

DUBEN, KVĚTEN, ČERVEN, ČERVENEC, SRPEN, ZÁŘÍ, ŘÍJ 8:00–20:00

- **15,00 EUR Dospělí**

VÝHODY PŘI NÁKUPU PRO SKUPINY

Skupiny s 10 a více návštěvníky:

Dospělí 12,00 EUR

Sleva se poskytuje při nákupu.

SLEVY

DŮCHODCI 65+, ZTP: 20% SLEVA

Slevy jsou platné po předložení platného dokladu a nejsou kumulativní. Vstupenky se slevou jsou k dispozici pouze v pokladně hradu Bled.

Autem nebo autobusem

Pro soukromá vozidla je k dispozici placené parkoviště pod Bledským hradem, kde mohou vystoupit a nastoupit i cestující přijíždějící autobusem.

Parkoviště v těsné blízkosti zámku u fotbalového stadionu je určeno pro osobní vozidla, obytné vozy a autobusy. Otevřeno je od 6 do 22 hodin.

Parkoviště

PARKOVIŠTĚ BLEJSKI GRAD 1

Soukromé vozidlo každou začínající hodinu	3,00 EUR
---	----------

PARKOVIŠTĚ BLEJSKI GRAD 2

Soukromé vozidlo každou začínající hodinu	1,00 EUR
---	----------

Autobus každou začínající hodinu

4,00 EUR

Na parkovišti Blejski grad 1 je povoleno zastavit autobus na 5 minut (čas pro nástup/výstup cestujících).

Audio průvodce

Pro návštěvníky jsou připraveny audioprůvodce pro osobnější zážitek z poznávání hradu Bled. Na téměř 30 místech v okolí hradu na vás čeká zajímavý obsah o hradu Bled, jeho architektuře a bohaté historii. V celém zámku je návštěvníkům k dispozici bezdrátové WiFi připojení.

Zámek budete moci poznat na vlastní kůži a vybrat si vyhlídková místa podle svého gusta. Stáhněte si aplikaci audio průvodce do svého mobilního zařízení při vstupu na hrad Bled. Návštěvu jednotlivých obsahů zmíněných v audioprůvodci připomínají na hradě také očíslované červené štítky s vyobrazením ptáka.

Zvukové navádění je dostupné až v 19 světových jazycích.

Historie Bledu

Časem bledá

Počátky Bledu

Úrodná půda, bezpečný úkryt hradního vrchu a ostrov zvaly osadníky do Blejské kote. **První, dosud vzácné stopy člověka v Bledu jsou z doby kamenné.** V době železné, kdy se v alpských oblastech začalo těžit železo, byla populace hustší. Pod vrstvou slovanské nekropole v Pristavě pod Gradom objevili archeologové 80 vypálených hrobů ze **starší doby železné (800 až 600 př. n. l.), keltské a římské nálezy jsou skromnější.** Bled byl hustěji osídlen pouze **Slovany**, a to ve dvou vlnách. Slovanská sídla se pravděpodobně nacházela přesně tam, kde v pozdějším středověku vyrostly vesnice Mlino, Želeče, Zagorice, Grad a Rečica. Je známo několik pohřebišť: Žale - dnešní hřbitov (archeologické výzkumy v roce 1894), park nynější vily Bled (1929), nekropole v Želeči (1937), velká nekropole v Pristavě pod zámkem (1948 až 1951), hřbitov na současném parkovišti pod vchodem do hradu (1960, 1968), nekropole na ostrově Bled (1962-1966).

Osídlení Slovanů

První vlna slovanského osídlení Bledu se datuje do 7. století, zatímco druhá vlna pokrývala Bledskou pánev mezi 9. a 10. stoletím. Nálezy z prvního osídlení ilustrují kulturu slovanského státního útvaru krále Sama (632-658) a pozdně antické tradice v těchto oblastech. Nálezy z druhého sídliště, např. doplňky v hrobech (náušnice ve tvaru půlměsíce se smaltem a rytinou, stínové prsteny, kulaté brože a železné nožíky), ukazují historický vývoj Bledu až do 10. století (část r. jsou vystaveny v zámeckém muzeu).

biskupové z Brixenu

Po slovanských státních útvarech se naše kraje dostaly nejprve pod nadvládu Franků (Karel Veliký, 782) a poté pod nadvládu Němců. **V roce 1004 císař Jindřich II. daroval brixenskému biskupovi Albuinu Bled území mezi dvěma řekami Sávou a v roce 1011 hrad Bled** (fotokopie originálu darovací listiny je ve sbírce muzea na zámku). Tato událost je zásadním zlomem v historii Blej. Toto hospodářství spravovali z pověření biskupů nejprve biskupští ministři a poté i poddaní rytíři, kteří vykonávali feudální moc. Ve formování panství a osidlování tohoto území došlo k velkým změnám. V polovině 14. století se brixenští biskupové vzdali přímé správy blejského majetku a pronajali jej bývalým správcům von Kreighům. Kvůli omezování práv a hrubému zacházení s utlačovanými se sedláci v roce 1515 zapojili do boje za „starou spravedlnost“ v celoslovinském puntě. V roce 1558 hrad Bled převzal ochránce protestantismu Herbert VII. Turjaški (Auersperg). Do poloviny 18. stol nájemci byli pouze šlechtici, později i měšťané, kteří se na hradě zdržovali jen zřídka. Po 800 letech vlády Brixenu se Bled stal na příkaz vídeňské dvorní komise v roce 1803 státním majetkem.



V letech 1803 až 1813 byl součástí **ilyrských provincií** pod Napoleonovou říší, poté se vrátil do rukou rakouského císaře. V roce 1838 vrátil Bled biskupům z Brixenu naposledy. O deset let později zrušením poddanství ztratilo místní hospodářství charakter feudálního hospodářského a sociálního celku.

V druhé polovině 19. stol Bled se hodně změnil. Typické vesnice Gorenje, od Sr. století se jednotky uzavřely, sloučily se, příjmy se snížily a v roce 1858 Briksen prodal blejský majetek **Viktoru Ruardovi**, majiteli jesenických železáren. Ta si ponechala zámek, jezero a stavební pozemky kolem něj a zbytek prodala kraňské průmyslové společnosti. V roce 1882 prodal Ruard nemovitost vídeňskému velkoobchodníkovi **Adolfu Muhrovi** a v roce 1919 zámek s jezerem koupil **Ivan Kenda, hoteliér z Bledu.**, tak přešly do slovinských rukou. V roce 1937 je převzala Zadružna gospodarska banka a nakonec je odkoupila Dravska banovina. Během druhé světové války byl Bled sídlem vojenské a civilní správy německého okupanta a v roce 1960 získalo místo statut města. Dnešní městská osada Bled vznikla z několika menších vesnic uspořádaných kolem jezerní pánve. V raném středověku vznikly **vesnice Grad, Mlino, Rečica, Želeče a Zagorice**. Teprve za posledních sto a pár let se tyto vesnice hospodářsky a turisticky propojily natolik, že vznikla jediná osada.

Historie turistiky

Počátky turistiky



Mezi první návštěvníky Bledu lze počítat poutníky, kteří přišli z Kraňska, Korutan, Štýrska, Primorska, Friuli a Rakouska, aby navštívili Mary na ostrově. Kromě pietních činností

obdivovali i krásy místa a vyprávěním o svých zážitcích přitahovali stále více poutníků. Spolu s těmito jednoduchými lidmi přišli do Bledu i pánové. V roce 1689 napsal Janez Vajkard Valvasor, rodilý šlechtic a polyhistor z Kraňska, knihu *Sláva kraňského vévodství*, ve které mimo jiné podává zprávu o termálních pramenech v Bledu. Kvůli velkému zdravotnímu náporu potřebných, kterým se musel věnovat, chtěl hradní kustod Weidmann povodí pramenů roztrhat a zakrýt, ale nedovolili mu to. Lidé stále přicházeli, koupali se a Valvasor říká, že se také vyléčili. Velkou hrozbu pro zamezení rozvoje bledských lázní a turistického rozvoje představoval kromě Weidmanna i pozdější hradní správce Ignác Novák. V letech 1782 až 1787 opakovaně navrhoval vypustit jezero a získat ze dna jezera úrodné pole a hlínu jako surovinu pro cihelnu. Krajský sněm Kranj Novákův návrh odmítl. V roce 1822 byly prameny zakryty dřevěnou kůlnou. Protože nebylo nijak zvlášť teplo (23 °C), přicházeli do Bledu stále častěji návštěvníci, kteří se nestarali o léčivé prameny, ale spíše obdivovali idylickou krásu místa a krajiny.



Slavný anglický přírodovědec **Sir Humphray Davy** nazval toto místo „nejkrásnějším, jaké v Evropě viděl“.

Během probouzení národního vědomí přicházeli mladí i starší a v národním nadšení hledali za harmonickými obrysy ostrovního kostela chrám slovanské bohyně Zivy a stín krásné Bogomily, její kněžky.

Lékařská turistika a Arnold Rikli

Počátky intenzivního rozvoje cestovního ruchu sahají do roku 1855, kdy si **švýcarský léčitel Arnold Rikli** jako jeden z prvních uvědomil hodnotu a výhodu klimatických podmínek a příznivé polohy Bledu pro dlouhou koupací sezónu. Založil **Natural Healing Institute** a začal realizovat svou metodu léčby. Pokud chtěl přilákat hosty, potřeboval koupaliště, organizované pěší a turistické stezky a ubytovací zařízení.

Křičel I. 1895 naproti současnému Park Hotelu (dnešní Kazina) nechal postavit jednoduchou dřevěnou lázeň ve švýcarském stylu a Zdravotní ústav, kde měl svou „kancelář“, kuchyni, jídelnu a administrativní prostory. Aby vyhověl pacientům, umístil utes pod kaštanový park, typický pro jeho způsob léčby. Vzhledem k rostoucímu zájmu I. V roce 1899 byla postavena nová větší plovárna. Nedílnou součástí Rikliho léčby byly koupele, a to v jezeře a v lázeňském domě. Ke koupání byly využívány dva studené prameny s 10 °C a 15,6 °C. Kromě toho doporučoval teplé a parní lázně. Povinné bylo i opalování na ochozech v bazénu. Do svého léčebného programu zařadil i procházky. Vybral několik výletních míst v okolí Bledu, rozdělil je podle náročnosti, zvlášť pro muže a ženy. V těchto bodech postavil hřiště na boccii a bowling. V Rikliho léčbě byl přísný harmonogram, který museli všichni pacienti dodržovat. Po časném vstávání mezi 5. a 6. hodinou následovaly procházky a cvičení na vzduchu se snídaní s sebou.



Pro lepší prokrvení se chodilo bosky po orosené trávě. Po hodině odpočinku přišlo kolem 10. hodiny opalování a koupání. O polední přestávce, která trvala do dvou hodin, se skromně naobědvali a odpoledne pokračovali v koupání, opalování a procházkách. V půl sedmé se podávalo hlavní jídlo dne a teprve potom měli volno. Jídlo bylo vegetariánské, maso bylo na jídelním lístku jen výjimečně nebo se muselo platit zvlášť. Rikli strávil 52 let v Bledu. Během této doby, jak upozornil dr. Mirko Kalin, jeden z nejznámějších přírodních lékařů pro léčbu atmosférou. Podle dr. Kalina pomáhá proti mnoha nemocem, například proti revmatismu, migréně, nespavosti, hysterii, anémii, špatnému krevnímu oběhu a obezitě.

Po roce 1870, kdy byla dokončena železniční trať Trbiž-Ljubljana a město získalo vlastní **železniční stanici v Lesce**, kde zastavovalo mnoho osobních a rychlovlaků, návštěvnost Blej neustále rostla. Již v **roce 1903 získal Bled zlatou medaili na velké mezinárodní výstavě lázní ve Vídni** a v roce 1906 byl oficiálně zařazen mezi významná turistická místa císařského Rakouska.



Mezi dvěma válkami zůstal Bled nejkosmopolitnějším letoviskem v Jugoslávii a **letním sídlem rodiny Karađorđevićů**. Navštívilo ho mnoho domácích i zahraničních hostů. Během letních měsíců se stalo centrem politického a diplomatického života. Po druhé světové válce zde navázali na turistickou tradici a převzali a zrekonstruovali většinu stravovacích a turisticko-rekreačních zařízení, která přešla do slovinských rukou. Kvůli **Titově rezidenci** ve vile Bled navštívilo Bled mnoho

státníků, politiků a kulturních pracovníků z domova i ze zahraničí. Dnes je Villa Bled přestavěna na hotel nejvyšší kategorie a pojme i ty nejnáročnější hosty.

Arnold Rikli není zapomenut. K jeho 50. výročí mu fanoušci postavili na Straži pomník, který je k vidění dodnes, a byla vydána i pamětní deska. Turistický spolek Bled mu u příležitosti 125. výročí svého fungování postavil pomník v parku Zdraviliška. Jeho metody spojené s

moderní terapií pokračují dnes v hotelu Rikli Balance v léčebně-regeneračních programech s Rikliho tradicí.

Soutěska Vintgar

Soutěska vyhloubená řekou Radovna leží přibližně 4 km severozápadně od



Bledu. Ve svojí přirozené podobě nebyla průchozí, proto byla již krátce po svém objevení koncem 19. století vybavena dřevěnými můstky a chodníky. Po nich se dá pohodlně projít celou 1,6 km dlouhou trasu zakončenou třináctimetrovým říčním vodopádem Šum. Vintgar představuje jedno z nejvyhledávanějších turistických míst v okolí Bledu.

Zaparkovat (už ne zdarma, ale za 5€) můžete hned u vstupu do soutěsky u vesničky Gorje - Podhom.